

($P < 0,05$), 0,063–0,514 ($P < 0,05$), 0,128–0,444 ($P < 0,05$), 0,385–0,579 ($P < 0,01$), 0,215–0,461 ($P < 0,05$). У тварин лінії Етапа 967,39 симентальської породи між висотою в холці та кількістю отриманих еякулятів, кількістю отриманої сперми, об'ємом еякуляту, рухливістю сперміїв, загальною заплідненістю корів, заплідненістю корів і телиць від I осіменіння коефіцієнти кореляції знаходилися в межах 0,256–0,855 ($P < 0,05$ –0,01), між глибиною грудей, шириною грудей, шириною в клубах, косою довжиною тулуба, обхватом грудей за лопатками, обхватом п'ястка і цими самими показниками спермопродукції відповідно 0,139–0,821 ($P < 0,05$ –0,001), 0,296–0,647 ($P < 0,10$ –0,01), 0,065–0,773 ($P < 0,05$ –0,001), 0,356–0,861 ($P < 0,10$ –0,001), 0,047–0,784 ($P < 0,05$ –0,001), 0,278–0,726 ($P < 0,10$ –0,001).

При комплектуванні племпідприємств плідниками симентальської породи та з метою підвищення їх раціонального використання необхідно здійснювати відбір за комплексом ознак. Поряд з племінною цінністю бугаїв-плідників потрібно враховувати лінійні проміри статей тіла, які позитивно і вірогідно корелюють з показниками спермопродукції. Таким чином, отримані результати засвідчують важливість забезпечення необхідним рівнем вирощування бажаного типу будови тіла, який в свою чергу пов'язаний не лише з лінійною належністю бугаїв-плідників, а й з їх репродуктивним потенціалом, що можливо цілеспрямовано використовувати в селекційному процесі.

УДК 636.1.082.453.1:52-383

ДИНАМІКА МІНЛИВОСТІ ТОНУСУ МАТКИ У КОБИЛ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ ПІД ЧАС ОВУЛЯТОРНОЇ СТАТЕВОЇ ОХОТИ

Н. П. Платонова
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Тонус матки має велике фізіологічне та діагностичне значення і залежить від концентрації естрадіолів і прогестерону в крові. У кобил в стані сезонного дієструсу тонус матки слабо виражений, а під час статевої охоти він динамічно зростає і перед овуляцією знижується. На 6-й день після овуляції і у жеребних і у нежеребних кобил підвищується тонус матки, що можливо пов'язано з впливом ендогенних естрогенів і другою хвилею дозрівання фолікулів. Та ж тенденція спостерігалась при введенні кобилам у стані сезонного анєструсу невеликих доз естрадіолу.

Під час охоти тонус матки збільшується до максимуму (за 24–36 годин до овуляції) і перед овуляцією характерно знижується, але ніяких конкретних змін тонусу під час самої овуляції не відбувається.

© Н. П. Платонова, 2012

Для точного визначення можливості овуляції окрім ультрасонографічного дослідження стану яєчників на наявність домінантного фолікулу бажано досліджувати матку щодо вираженості тонусу, що вважається опосередкованим тестом на концентрацію естрадіолу в крові. Визначення динаміки мінливості тонусу матки важливе для проведення індукції овуляції, маркерами якого є максимальний тонус матки ($4 \pm 0,5$ бали) та діаметр сферичного фолікулу 40 ± 3 мм.

Метою роботи було дослідити динаміку мінливості тонусу матки у кобил української верхової породи під час овуляторної статевої охоти та отримати характерні сонографічні зображення.

Дослідження проводились в 2004–2009 рр. в ПР СФГ «Світлана». Оцінку тонусу матки та наявності овуляції визначали ректально ультрасонографічно за О. J. Ginther. Тривалість та інтенсивність статевої охоти визначали на щоденній пробі жеребцем-пробником (1–2 рази на день) за Х. І. Животковим.

Під час розвитку фолікулів реєструвався тонус матки за 5-ти бальною шкалою: 1 – тонус відсутній, 2 – тонус слабкий, 3 – тонус середній, 4 – тонус максимальний, 5 – передовуляційне зниження тонусу (D-тонус).

Початковий тонус матки реєструвався до початку статевої охоти на стадії проєструсу, в перший день охоти тонус матки складав 1–2 бали. Спостерігалась позитивна динаміка мінливості тонусу матки впродовж перших 3–4 діб статевої охоти, коли реєструвався максимальний тонус.

При дослідженні стану статевої системи кобил з лактаційним або сезонним анеструсом часто відмічається відсутність вираженого тонусу матки, матка на поперечному зрізі видовжена, важко візуалізується, в яєчниках відсутні антральні фолікули діаметром більше 20 мм, або, навпаки, їх декілька на одній стадії розвитку, при цьому не було вираженого тонусу матки.

Характерне зниження тонусу на 5-й день свідчить про зниження концентрації естрадіолу і настання овуляції через 0–48 годин після дослідження.

Співставлення тонусу матки та розміру і форми фолікулу свідчить, що максимальний тонус матки відповідав максимальному діаметру сферичного фолікулу в 73,2 % випадків (71 цикл з 97), що пов'язано з дією фолікулярних естрогенів.

Цей стан вважається оптимальним маркером для визначення часу гормональної індукції овуляції препаратами хоріонічного гонадотропіну або лютеїнізуючого гормону.

Встановлена позитивна динаміка тонусу матки впродовж перших 3–4-х днів охоти від $1,51 \pm 0,06$ до $4,46 \pm 0,06$ бали, що може використовуватися для прогнозу оптимального часу введення хоріонічного гонадотропіну з метою індукції овуляції.

Представлені характерні сонографічні зображення динамічних змін тонусу матки впродовж статевої охоти та під час анестрального періоду